

2017-12-15

Ert dnr:
N2017/04358/DL

Avdelningen för tillväxt och säkerhet
Thomas Forsberg

Näringsdepartementet
Cecilia Dahlberg
10333 STOCKHOLM

Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan (2017:9)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avstyrker Statskontorets förslag och förordar istället möjligheter till asymmetriska lösningar via olika former av avtalssamverkan mellan kommuner.

SKL:s synpunkter

Generella synpunkter om samverkan

SKL är generellt positiva till samverkan mellan kommunerna. Genom samverkan:

- Minskar sårbarheten i en liten organisation
- Utnyttjas samlad kompetens
- Skapas tillgång till ”experter” vid sällan förekommande ärendetyper
- Ökas kontrollmyndigheternas effektivitet och samsyn (stordriftsfördelar)
- Tillskapas samhörighet (handläggarna får kollegor med liknande arbetsuppgifter samt tillgång till ”bollplank”)

Synpunkter om Statskontorets förslag

SKL avstyrker Statskontorets förslag. Förslaget medför ett formellt tillskapande av färre, men större kontrollmyndigheter. Det bedöms helt olämpligt att bilda separata livsmedelskontrollmyndigheter och blir närmast kontraproduktivt om inte miljöbalkstillsyn och annan förekommande tillsyn/kontroll på miljöförvaltningar eller motsvarande följer med samtidigt. Förslaget om minst tre (3) årsarbetskrafter medför problem i glesbygd, där avståndet mellan tätorterna är stora (närheten till kontrollobjekten försvinner, svårt att agera snabbt vid matförgiftningar och andra akuta problem; svårare för verksamhetsutövare att ha en enkel och naturlig kontakt med kontrollmyndigheten m.m.). SKL anser att Statskontorets förslag till symmetrisk lösning inte kommer att fungera i alla delar av landet och därmed riskerar skillnaderna i kvaliteten på livsmedelskontrollen att öka istället för att minska.

Alternativa förslag

En bra grund för att få till en meningsfull samverkan vore att förtydliga kommunernas kontrolluppdrag enligt 23 § Livsmedelsförordningen. För att kunna effektivisera kontrollen bör utgångspunkten vara myndighetens roll. Kontroll över vissa anläggningar kräver ett mer nationellt perspektiv (e-handel, kosttillskott, stora livs-

medelsindustrier m.m.) och lämpar sig därför bättre för statlig kontroll. Andra kontrollobjekt, såsom dricksvattenanläggningar, förskolor/skolor, butiker, restauranger m.fl., har mer lokal koppling och är mer lämpliga för kommunal kontroll. Med ett tydligt kontrolluppdrag bör det även finnas möjlighet för kommuner att ansöka om att få ta över vissa delar av kontrollansvaret från staten.

Efter ett tydliggörande av vilket basuppdrag kommunerna förväntas att klara av inom livsmedelskontrollen kan diskussioner om asymmetriska lösningar börja.

SKL förordar samverkanslösningar via *avtalssamverkan* mellan kommuner (köp av hela livsmedelskontrollen; köp av viss specialistkompetens; backupp vid ordinarie personals frånvaro; byte av tjänster; ”bollplank” etc.).

En anledning till samverkan kan även vara att ingen kommun i regionen har ekonomi för att rekrytera en specialist, t.ex. en jurist. Om flera kommuner tillsammans kan finansiera en sådan tjänst via samverkansavtal höjs kompetensen i flera kommuner. Det bör också vara möjligt för en mindre kommun att kunna köpa experthjälp från en kommun i en helt annan del av landet för sällanförekommande ärenden eller utredningar.

En variant av avtalssamverkan som diskuteras inom SKL är att hitta kommuner i län eller annat geografiskt lämpligt område som kan fungera som någon slags *regionala nod* inom livsmedelsområdet. En nodkommun kan t.ex. vara en större kommun som stöttar ett antal grannkommuner genom att ta på sig viss handläggning/kontroll, planerings- eller uppföljningsinsatser, tillföra juridisk kompetens eller andra lämpliga arbetsuppgifter. Ett tänk i detta sammanhang är att tillägget av de externa uppdragen för dessa nodkommuner endast marginellt påverkar totalvolymen av deras arbetsuppgifter. Utförandet av arbetsuppgifterna kan också sammantaget utföras mer effektivt än om respektive mindre kommun skulle utföra dem (stordriftsfördelar).

Även mindre kommuner kan fungera som nod för vissa avgränsade områden. Det kan innebära att flera kommuner inom ett geografiskt område fungerar som nod, fast för mer specificerade frågor, utifrån den specialkompetens de redan har.

SKL vill i sammanhanget ändå förorda att en viss basresurs för livsmedelskontroll om möjligt ska finnas kvar i så många kommuner som möjligt. Närheten till verksamhetsutövarna är bra vid akuta situationer (matförgiftningar etc.), men även ur service-synpunkt gentemot såväl verksamhetsutövarna som kommuninvånarna.

Oavsett hur kommunal samverkan inom livsmedelskontrollen utformas har staten en viktig roll. Den befintliga ”stuprörsvägledningen” behöver fasas ut och ersättas av en samlad vägledning där län och kommuner är viktiga parter tillsammans med Livsmedelsverkets regionala enheter. Staten bör ha ett tydligt uppdrag att förenkla kommunal samverkan, bl.a. via mer digitala lösningar som kan underlätta samarbetet mellan kommunerna.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande